

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และเพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักศึกษาครูก่อนและหลังใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูรายกลุ่มหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน

ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการตระหนักรู้ในตน	4.16	0.43	ระดับสูง
2. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	4.30	0.36	ระดับสูง
3. ด้านการคิดและตัดสินใจ	4.12	0.53	ระดับสูง
4. ด้านการแก้ปัญหา	4.03	0.48	ระดับสูง
5. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.13	0.46	ระดับสูง
6. ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	4.30	0.39	ระดับสูง
รวม	4.18	0.37	ระดับสูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.1 พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}= 4.18, S.D.=0.37$) โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือทักษะชีวิตด้านการเข้าใจผู้อื่น ($\bar{x}= 4.30, S.D.=0.36$) และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($\bar{x}= 4.30, S.D.=0.39$) รองลงมาคือด้านการตระหนักรู้ในตน ($\bar{x}= 4.16, S.D.=0.43$) และด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}= 4.13, S.D.=0.46$) ตามลำดับ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวอาจสรุปได้ว่าเป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการตระหนักรู้ ในตน

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการตระหนักรู้ในตน	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักศึกษาบอกความความถนัด ความสามารถ จุดเด่น ของตนเองได้	4.03	0.52	ระดับสูง
2. นักศึกษากล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก การกระทำ ของตนเองด้วยความมั่นใจ	4.07	0.56	ระดับสูง
3. นักศึกษาบอกเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้	4.15	0.68	ระดับสูง
4. นักศึกษาบอกจุดด้อยหรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้	4.24	0.63	ระดับสูง
5. นักศึกษารู้สึกมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเอง ที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่น	4.34	0.59	ระดับสูง
รวม	4.16	0.43	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.2 พบว่าทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ของนักศึกษาครูหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}= 4.16$, S.D.=0.43) โดยนักศึกษารู้สึกมีคุณค่า มีความภูมิใจในตนเองที่มีประโยชน์ต่อผู้อื่นด้านการเข้าใจผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}= 4.34$, S.D.=0.59) รองลงมาคือนักศึกษาบอกจุดด้อยหรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้ ($\bar{x}= 4.24$, S.D.=0.63) และ นักศึกษาบอกเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้ ($\bar{x}= 4.15$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการเข้าใจผู้อื่น

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการเข้าใจผู้อื่น	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักศึกษายอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	4.41	0.55	ระดับสูง
2. นักศึกษาถ่ายทอดความคิด วิธีการทำงานให้กับผู้อื่นได้	4.04	0.68	ระดับสูง
3. นักศึกษายอมรับความสามารถของเพื่อนว่ามีความสามารถแตกต่างกัน	4.38	0.55	ระดับสูง
4. นักศึกษามองเห็นระดับความสามารถของเพื่อนในกลุ่ม	4.37	0.49	ระดับสูง
5. นักศึกษารู้จักเพื่อนในห้องแต่ละคนเป็นอย่างดี	4.31	0.63	ระดับสูง
รวม	4.30	0.36	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.3 พบว่าทักษะชีวิตด้านการเข้าใจผู้อื่นของนักศึกษาครูหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}= 4.30$, S.D.=0.36) โดยนักศึกษายอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผลมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}= 4.41$, S.D.=0.55) รองลงมาคือนักศึกษายอมรับความสามารถของเพื่อนว่ามีความสามารถแตกต่างกัน ($\bar{x}= 4.38$, S.D.=0.55) และนักศึกษามองเห็นระดับความสามารถของเพื่อนในกลุ่ม ($\bar{x}= 4.37$, S.D.=0.49) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการคิดและตัดสินใจ

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการคิดและตัดสินใจ	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักศึกษาตัดสินใจในสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดีและเหมาะสม	3.96	0.61	ระดับสูง
2. นักศึกษามีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม สม่ำเสมอ	4.25	0.61	ระดับสูง
3. นักศึกษานำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการ ทำงานและสร้างผลงานที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น	4.25	0.68	ระดับสูง
4. นักศึกษาหาข้อมูลจากหลายๆ แหล่งมาประกอบการพิจารณา วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์หรือข่าวสารต่างๆ	4.10	0.65	ระดับสูง
5. นักศึกษาสามารถประเมินความเสี่ยงในสถานการณ์ปัจจุบัน อย่างมีเหตุผล	4.06	0.67	ระดับสูง
รวม	4.12	0.53	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.4 พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการคิดและตัดสินใจหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}= 4.12$, S.D.=0.53) โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือนักศึกษามีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มสม่ำเสมอ ($\bar{x}= 4.25$, S.D.=0.61) และนักศึกษานำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและสร้างผลงานที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ($\bar{x}= 4.25$, S.D.=0.68) รองลงมาคือ นักศึกษาหาข้อมูลจากหลายๆ แหล่งมาประกอบการพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์หรือข่าวสารต่างๆ ($\bar{x}= 4.10$, S.D.=0.65) และนักศึกษามีความสามารถประเมินความเสี่ยงในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างมีเหตุผล ($\bar{x}= 4.06$, S.D.=0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการแก้ปัญหา

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ด้านการแก้ปัญหา	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ดี เมื่อมีข้อขัดแย้งกับเพื่อน	4.07	0.61	ระดับสูง
2. นักศึกษาใช้วิธีหลากหลายในการแก้ปัญหา มีผลการแก้ปัญหาที่เป็นตัวอย่าง แก่ผู้อื่น	4.07	0.61	ระดับสูง
3. นักศึกษาประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล และข้อมูลที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	4.01	0.66	ระดับสูง
4. นักศึกษาสามารถรับรู้ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์	3.99	0.61	ระดับสูง
5. นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น	4.01	0.64	ระดับสูง
รวม	4.03	0.48	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.5 พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการแก้ปัญหา หลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงการเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.03$, S.D.=0.48) โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 2 พฤติกรรมคือนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ดี เมื่อมีข้อขัดแย้งกับเพื่อน และนักศึกษาใช้วิธีหลากหลายในการแก้ปัญหา มีผลการแก้ปัญหาที่เป็นตัวอย่าง แก่ผู้อื่น ($\bar{x} = 4.07$, S.D.=0.61) รองลงมาคือ นักศึกษาประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.66) นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.64) และนักศึกษาสามารถรับรู้ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 3.99$, S.D.=0.61) ตามลำดับ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า เป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนแบบโครงการเป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
1. นักศึกษาใช้คำพูดให้กำลังใจคนรอบข้างได้เป็นอย่างดี	4.25	0.61	ระดับสูง
2. นักศึกษาพูดชักชวนเพื่อนให้มาร่วมกิจกรรมได้อย่างง่ายดาย	4.03	0.69	ระดับสูง
3. นักศึกษาใช้คำพูดและท่าทางเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ	4.10	0.58	ระดับสูง
4. นักศึกษาพูดปฏิเสธเพื่อนโดยไม่เสียสัมพันธภาพและเสียน้ำใจ	4.13	0.69	ระดับสูง
5. นักศึกษามีความสามารถในการขอความช่วยเหลือและเจรจาต่อรองได้เป็นอย่างดี	4.12	0.66	ระดับสูง
รวม	4.12	0.46	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.6 พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}= 4.12$, S.D.=0.46) โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือนักศึกษาใช้คำพูดให้กำลังใจคนรอบข้างได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}= 4.25$, S.D.=0.61) รองลงมาคือนักศึกษาพูดปฏิเสธเพื่อนโดยไม่เสียสัมพันธภาพและเสียน้ำใจ ($\bar{x}= 4.13$, S.D.=0.69) และนักศึกษามีความสามารถในการขอความช่วยเหลือและเจรจาต่อรองได้เป็นอย่างดี ($\bar{x}= 4.12$, S.D.=0.66) ตามลำดับ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า เป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

พฤติกรรมทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	คะแนน		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. นักศึกษาสร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.38	0.57	ระดับสูง
2. นักศึกษาเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี	4.26	0.51	ระดับสูง
3. นักศึกษาใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.19	0.47	ระดับสูง
4. นักศึกษารับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่นได้ดี วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	4.24	0.58	ระดับสูง
5. นักศึกษาแสดงออกถึงความรัก ซื่อสัตย์ต่อความสำเร็จของเพื่อนในโอกาสที่เหมาะสม	4.44	0.58	ระดับสูง
รวม	4.30	0.39	ระดับสูง

จากตารางที่ 4.7 พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}$ = 4.30, S.D.=0.39) โดยโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือนักศึกษาแสดงออกถึงความรัก ซื่อสัตย์ต่อความสำเร็จของเพื่อนในโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{x}$ = 4.44, S.D.=0.58) รองลงมาคือนักศึกษาสร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ($\bar{x}$ = 4.38, S.D.=0.57) และนักศึกษเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี ($\bar{x}$ = 4.36, S.D.=0.51) ตามลำดับ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า เป็นผลมาจากการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษาครู

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูก่อนและหลังการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน

ทักษะชีวิตของนักศึกษาครู	ก่อน		ความหมาย	หลัง		ความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการตระหนักรู้ในตน	3.01	0.56	ระดับปานกลาง	4.16	0.43	ระดับสูง
2. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	3.05	0.62	ระดับปานกลาง	4.30	0.36	ระดับสูง
3. ด้านการคิดและตัดสินใจ	2.86	0.62	ระดับปานกลาง	4.12	0.53	ระดับสูง
4. ด้านการแก้ปัญหา	2.88	0.58	ระดับปานกลาง	4.03	0.48	ระดับสูง
5. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	2.92	0.58	ระดับปานกลาง	4.13	0.46	ระดับสูง
6. ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	3.09	0.59	ระดับปานกลาง	4.30	0.39	ระดับสูง
รวม	2.97	0.51	ระดับปานกลาง	4.18	0.37	ระดับสูง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานทำให้นักศึกษามีทักษะชีวิตหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน โดยมีทักษะชีวิตก่อนทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.97, S.D.=0.51) และหลังการทดลองพัฒนาเป็นระดับดี ($\bar{x}$ = 4.18, S.D.=0.37)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ก่อนและหลัง
การใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน

ทักษะชีวิต	การสังเกต	N	$\bar{x}$	S.D.	df	t-test
1. ด้านการตระหนักรู้ในตน	ก่อน	68	3.01	0.56	134	13.38
	หลัง	68	4.16	0.43	125.65	13.38
2. ด้านการเข้าใจผู้อื่น	ก่อน	68	3.05	0.62	134	14.19
	หลัง	68	4.30	0.36	107.63	14.19
3. ด้านการคิดและตัดสินใจ	ก่อน	68	2.85	0.62	134	12.82
	หลัง	68	4.12	0.53	130.38	12.82
4. ด้านการแก้ปัญหา	ก่อน	68	2.88	0.58	134	12.61
	หลัง	68	4.03	0.48	128.86	12.61
5. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	ก่อน	68	2.92	0.58	134	13.51
	หลัง	68	4.13	0.46	127.34	13.51
6. ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	ก่อน	68	3.09	0.59	134	14.22
	หลัง	68	4.30	0.39	117.08	14.22
รวม	ก่อน	68	2.97	0.51	134	15.73
	หลัง	68	4.18	0.37	121.75	15.73

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่าระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานโดยภาพรวมหลังทดลอง ($\bar{x}$ = 4.18, S.D.=0.37) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.97, S.D.=0.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการตระหนักรู้ในตน พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}$ = 4.16, S.D.=0.43) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.01, S.D.=0.56)

ด้านการเข้าใจผู้อื่น พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}$ = 4.30, S.D.=0.36) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 3.05, S.D.=0.62)

ด้านการคิดและตัดสินใจ พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}$ = 4.12, S.D.=0.53) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.85, S.D.=0.62)

ด้านการแก้ปัญหา พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}$ = 4.03, S.D.=0.348) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}$ = 2.88, S.D.=0.58)

ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}= 4.13, S.D.=0.46$) สูงวกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}= 2.92, S.D.=0.58$)

ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่าทักษะชีวิตของนักศึกษาครูที่ได้รับการใช้วิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐานหลังทดลอง ($\bar{x}= 4.30, S.D.=0.39$) สูงวกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{x}= 3.09, S.D.=0.59$)